

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН 2022 ОНЫ САНХҮҮГИЙН
НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛД ХИЙСЭН АУДИТЫН
ТАЙЛАН

АУДИТЫН КОД: СНАГ-2023/13/НА-СТА-ТЕЗ

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг
дараах хаягаар авна уу.

Аудитын нэгдсэн удирдлага, зохицуулалтын
газрын захирал, тэргүүлэх аудитор Ц.Энхжавхлан
Утас: 261945 Цахим хаяг: enkhjavkhants@audit.gov.mn
Аудитын менежер: Ч.Болд
Утас: 260512 Цахим хаяг: Boldch@audit.gov.mn
Ахлах аудитор: С.Бат-Эрдэнэ
Утас: 261628 Цахим хаяг: Bat-erdenes@audit.gov.mn
Аудитор: А.Баясгалан
Утас: 261628 Цахим хаяг: Bayasgalana@audit.gov.mn

АГУУЛГА

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ	2
2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ	4
2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын нэгтгэсэн тайлан	4
2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн нэгтгэсэн тайлан	4
2.3 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн нэгтгэсэн тайлан	5
2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний нэгтгэсэн тайлан.....	5
2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан.....	6
2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	8
3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА	9
3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа	9
3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин	9
3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал	9
3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд	10
3.4.1 Мөнгөн хөрөнгө	10
3.4.2 Авлага	11
3.4.3 Бараа материал.....	11
3.4.4 Бусад эргэлтийн хөрөнгө.....	12
3.4.5 Үндсэн хөрөнгө	12
3.4.6 Өр төлбөр	12
3.4.7 Засгийн газрын хувь оролцоо	13
3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв	13
3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт.....	13
3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл.....	14
3.5.3 Тухайн жил худалдан авсан бараа, ажил, үйлчилгээний гүйцэтгэл.....	15
3.5.4 Хөтөлбөр арга хэмжээний хүрэх үр дүн, хэрэгжилт.....	15
3.5.5 Нэмэлт төсөв	16
4. АУДИТЫН ТАЙЛАН.....	17
4.1 Ерөнхий зүйл	17
4.2 Материаллаг байдал.....	17
4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт	17
4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал	17
4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт.....	17
4.4.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд.....	18
4.5 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн.....	18
4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал	18
5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ.....	20
5.1 Албан шаардлага	20
6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ	22

Товчилсон үгийн жагсаалт

ААНБ	Аж ахуйн нэгж, байгууллага
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газар
ТЕЗ	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч
НДҮЗ	Нийгмийн даатгалын үндэсний зөвлөл
НДС	Нийгмийн даатгалын сан
НДШ	Нийгмийн даатгалын шимтгэл
НДХ	Нийгмийн даатгалын хэлтэс
ХХК	Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани
ҮОМШӨ	Үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчин

3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Нийгмийн даатгалын үндэсний зөвлөл нь эрхэм зорилгоо “Нийгмийн даатгалын үйл ажиллагаанд оролцогч талуудын тэгш оролцоотойгоор нийгмийн даатгалын эрх зүйн орчин, тогтолцоо, үйл ажиллагааг боловсронгуй болгож, төрөөс баримталж буй бодлого, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангаж, хүн амын насжилт, хөдөлмөр эрхлэлтийн хэв шинж, тэтгэвэр, тэтгэмж авагчдын тооны байдал зэрэг нийгэм, эдийн засаг, хүн ам зүйн хүчин зүйлтэй уялдуулан тэтгэврийн даатгалын тогтолцоог шинэчилж, олон давхаргат тогтолцоог бий болгох, хүн амыг нийгмийн даатгалд бүрэн хамруулах, нийгмийн даатгалын сангийн хөрөнгийг өсгөн арвижуулах, нийгмийн даатгалын үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулан, иргэдийнхээ нийгмийн баталгааг хангана” гэж тодорхойлжээ.

3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин

Нийгмийн даатгалын сангийн үйл ажиллагаанд Төрийн албаны тухай хууль, Нийгмийн даатгалын тухай хууль, Хөдөлмөрийн тухай хууль болон бусад хууль, тогтоомж, дүрэм журмыг мөрдөн ажиллаж байна.

Тайлант хугацаанд НДС-ийн үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд дараах өөрчлөлт орсон байна. Тухайлбал:

- Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль;
- Нийгмийн даатгалын шимтгэлээ өөрөө хариуцан төлсөн зарим даатгуулагчийн шимтгэлийн 50 хувийг буцаан олгох тухай хууль;
- Монгол Улсын Засгийн газрын 2022 оны 63 дүгээр “Тэтгэврийн хэмжээг нэмэгдүүлэх тухай” тогтоол;
- Монгол Улсын Засгийн газрын 2022 оны “Журам батлах тухай” 230 дугаар тогтоол;
- Нийгмийн даатгалын ерөнхий газрын даргын 2022 оны А/64 дугаар тушаалаар “Нийгмийн даатгалын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг”-ийг шинэчлэн баталсан байна.

ТЕЗ-ийн хэрэгжүүлж буй дотоод хяналтаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөтэй байна.

Дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Нийгмийн даатгалын сангийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккрузал сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тайлант хугацаанд Нийгмийн даатгалын ерөнхий газрын даргын 2022 оны А/64 дүгээр тушаалаар нягтлан бодох бүртгэлийн баримт бичгийг шинэчлэн баталсан байна.

Тус сангийн мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, стандартад нийцсэн, сангийн үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон байна.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд

Нийгмийн даатгалын сангийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг Сангийн сайдын 2015 оны 341 дүгээр тушаалаар баталсан “Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн болон Засгийн газрын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, тодруулга бэлтгэх журам”-ын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тайлант оны жилийн эцсийн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 152,777.0 сая төгрөгөөр буюу 7.6 хувиар буурсан байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

Үзүүлэлт	/сая төгрөгөөр/		
	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	905,542.0	994,024.8	88,482.8
Авлага	1,035,324.5	797,556.1	(237,768.4)
Бараа материал	22,681.2	18,292.4	(4,388.8)
Үндсэн хөрөнгө	36,538.9	37,436.4	897.5
Нийт хөрөнгө	2,000,108.3	1,847,331.3	(152,777.0)
Өр төлбөр	24,605.0	20,093.1	(4,511.9)
Засгийн газрын хувь оролцоо /Эздийн өмч/	1,975,503.3	1,827,238.2	(148,265.1)
Өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	2,000,108.3	1,847,331.3	(152,777.0)

Дээрх хүснэгтээс харахад, нөлөө бүхий өөрчлөлт гарсан дараах данснууд байна.

3.4.1 Мөнгөн хөрөнгө

Мөнгөн хөрөнгийн дансны эцсийн үлдэгдэл 994,024.8 сая төгрөгт хүрч, өмнөх оноос 88,482.8 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт 2. Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл

Үзүүлэлт	/сая төгрөгөөр/		
	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Банканд байгаа бэлэн мөнгө	905,507.3	993,324.8	87,817.0
Төрийн сангийн харилцах	299,904.7	244,746.8	(55,157.9)
Арилжааны банк дахь харилцах	605,580.5	748,565.7	142,985.2
Бусад төсөл, нөөцийн харилцах	-	11.4	11.4
Нэмэлт санхүүжилтийн харилцах	22.1	0.9	(21.2)
Замд яваа мөнгөн хөрөнгө	34.7	700.0	665.3
Дүн	905,542.0	994,024.8	88,482.8

Эх сурвалж: Нийгмийн даатгалын сангийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдлийн 748,565.7 сая төгрөг арилжааны банкны харилцахад, 244,746.8 сая төгрөг төрийн сангийн харилцахад, 0.9 сая төгрөг нэмэлт санхүүжилтийн харилцахад, 11.4 сая төгрөг бусад төсөл, нөөцийн харилцахад, 700.0 сая төгрөг замд яваа мөнгөн хөрөнгийн дансанд байна.

Мөнгөн хөрөнгө дансны 2022 оны эцсийн үлдэгдэл өмнөх оны үлдэгдлээс 88,482.8 сая төгрөгөөр өссөн нь ҮОМШӨ-ийн даатгалын сангийн харилцах 160,254.0 сая, тэтгэмжийн даатгалын сангийн харилцах 58,096.4 сая төгрөгөөр тус тус өссөн, тэтгэврийн даатгалын сангийн харилцахын үлдэгдэл өмнөх оноос 106,356.0 сая төгрөгөөр буурснаас шалтгаалжээ.

Хүснэгт 3. Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл харилцах дансны төрлөөр

Үзүүлэлт	/сая төгрөгөөр/		
	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Тэтгэврийн даатгалын сангийн харилцах	573,432.6	467,076.6	(106,356.0)
Тэтгэмжийн даатгалын сангийн харилцах	59,442.6	117,539.0	58,096.4
ҮОМШӨ-ний даатгалын сангийн харилцах	201,803.6	362,057.6	160,254.0
Ажилгүйдлийн даатгалын сангийн харилцах	59,015.2	38,287.2	(20,728.0)

Нийгмийн даатгалын сангийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн харилцах	7,307.2	1,541.0	(5,766.2)
Төвлөрсөн харилцах	4,457.0	6,652.5	2,195.5
Үйл ажиллагааны харилцах	49.1	170.9	121.8
Замд яваа мөнгө	34.7	700.0	665.3
Дүн	905,542.0	994,024.8	88,482.8

Эх сурвалж: Нийгмийн даатгалын сангийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Тайлант онд ҮОМШӨ-ний даатгалын сангийн харилцахын үлдэгдэл 160,254.0 сая төгрөгөөр өсөж 362,057.6 сая төгрөг, тэтгэмжийн даатгалын сангийн харилцахын үлдэгдэл 58,096.4 сая төгрөгөөр өсөж 117,539.0 сая төгрөг, тэтгэврийн даатгалын сангийн харилцахын үлдэгдэл 106,356.0 сая төгрөгөөр буурч 467,076.6 сая төгрөг, ажилгүйдлийн даатгалын сангийн харилцахын үлдэгдэл 20,728.0 сая төгрөгөөр буурч 38,287.2 сая төгрөг, эрүүл мэндийн даатгалын сангийн харилцахын үлдэгдэл 5,766.2 сая төгрөгөөр буурч 1,541.0 сая төгрөг, бусад харилцахын үлдэгдэл 7,523.4 сая төгрөг байна.

3.4.2 Авлага

Авлага дансны эцсийн үлдэгдэл 797,556.1 сая төгрөгт хүрч, өмнөх оноос 237,768.4 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 4. Авлагын үлдэгдэл

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	/сая төгрөгөөр/ Өсөлт (+), Бууралт (-)
Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	297,410.4	354,357.7	56,947.3
Татаас, санхүүжилтийн авлага	651,458.4	359,832.6	(291,625.8)
Байгууллагаас авах авлага	86,389.9	83,294.4	(3,095.5)
Хувь хүмүүсээс авах авлага	65.8	71.3	5.5
Дүн	1,035,324.5	797,556.1	(237,768.4)

Эх сурвалж: Нийгмийн даатгалын сангийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Авлага дансны эцсийн үлдэгдэл өмнөх оны үлдэгдлээс 23.0 хувиар буурсан нь татаас санхүүжилтийн авлага 291,625.8 сая төгрөгөөр буурснаас голлон нөлөөлсөн байна.

Нийт авлагын дансны 45.1 хувийг татаас, санхүүжилтийн авлага, 44.4 хувийг төлбөртэй үйлчилгээний авлага, 10.5 хувийг байгууллагаас авах авлага бүрдүүлж байна.

Төлбөртэй үйлчилгээний авлага 56,947.3 сая төгрөгөөр өсөж 354,357.7 сая төгрөг, хувь хүмүүсээс авах авлага 5.5 сая төгрөгөөр өсөж 71.3 сая төгрөг, татаас, санхүүжилтийн авлага өмнөх оны үлдэгдлээс 291,625.8 сая төгрөгөөр буурч 359,832.6 сая төгрөг, байгууллагаас авах авлага 3,095.5 сая төгрөгөөр буурч 83,294.4 сая төгрөг болжээ. Байгууллагаас авах авлагын 83.3 хувь буюу 69,350.0 төгрөг нь Капитал банкны эрх хүлээн авагчаас авах нийгмийн даатгалын сангийн хөрөнгийн авлага байна.

3.4.3 Бараа материал

Бараа материалын дансны эцсийн үлдэгдэл 18,292.4 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 4,388.8 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 5. Бараа материалын үлдэгдэл

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	/сая төгрөгөөр/ Өсөлт (+), Бууралт (-)
Бэлэн бүтээгдэхүүн	21,672.1	17,304.5	(4,367.6)
Хангамжийн материал	1,009.1	987.9	(21.2)
Бичиг хэргийн материал	63.1	63.4	0.3
Аж ахуйн материал	374.1	386.2	12.1
Сэлбэг хэрэгсэл	96.2	87.6	(8.6)
Түлш, шатах тослох материал	8.0	3.4	(4.6)
Барилгын засварын материал	1.0	0.2	(0.8)
Бусад хангамжийн материал	466.7	447.1	(19.6)
Дүн	22,681.2	18,292.4	(4,388.8)

Эх сурвалж: Нийгмийн даатгалын сангийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Бараа материалын дансны 94.6 хувийг бэлэн бүтээгдэхүүн, 5.4 хувийг хангамжийн материал эзэлж байна. Тайлант онд бэлэн бүтээгдэхүүн өмнөх оны үлдэгдлээс 4,367.6 сая төгрөгөөр буурсан нь бараа материалын дансны үлдэгдэл буурах гол шалтгаан болсон. Капитал банкны эрх хүлээн авагчаас нийгмийн даатгалын сангийн өрөнд хүлээн авсан үл хөдлөх хөрөнгийг нээлттэй дуудлага худалдаагаар худалдан борлуулсантай холбоотой бэлэн бүтээгдэхүүн дансны үлдэгдэл өмнөх оноос буурсан байна.

3.4.4 Бусад эргэлтийн хөрөнгө

Бусад эргэлтийн хөрөнгө дансны эцсийн үлдэгдэл 21,600.0 сая төгрөг байна.

Хүснэгт 6. Бусад эргэлтийн хөрөнгийн үлдэгдэл

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	/сая төгрөгөөр/ Өсөлт (+), Бууралт (-)
Бусад эргэлтийн хөрөнгө			
Дүн	21,600.0	21,600.0	-
	21,600.0	21,600.0	-

Эх сурвалж: Нийгмийн даатгалын сангийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Бусад эргэлтийн хөрөнгийн дансанд Нийслэлийн Баянзүрх дүүргийн нийгмийн даатгалын хэлтсийн конторын барилгын зургийн 21,600.0 сая төгрөгийн дуусаагүй ажил бүртгэлтэй байна.

3.4.5 Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгийн дансны эцсийн үлдэгдэл цэвэр дүнгээр 37,436.4 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 897.5 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт 7. Үндсэн хөрөнгийн үлдэгдэл

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	/сая төгрөгөөр/ Өсөлт (+), Бууралт (-)
Биет хөрөнгө	32,743.6	34,373.5	1,629.9
Барилга, байгууламж, орон сууц	28,555.6	27,905.5	(650.1)
Авто-тээврийн хэрэгсэл	457.8	367.3	(90.5)
Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	2,598.8	5,235.7	2,636.9
Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	1,129.6	863.5	(266.1)
Бусад үндсэн хөрөнгө	1.8	1.6	(0.2)
Биет бус хөрөнгө	3,795.3	3,062.9	(732.4)
Программ хангамж	2,605.8	1,835.3	(770.5)
Бусад биет бус хөрөнгө	1,189.5	1,227.7	38.2
Дүн	36,538.9	37,436.4	897.5

Эх сурвалж: Нийгмийн даатгалын сангийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Тайлант онд үндсэн хөрөнгө худалдан авсан 66.2 сая төгрөг, шилжүүлэн авсан 3,610.6 сая төгрөг, хандиваар ирсэн 11.5 сая төгрөг, бусад 282.9 сая төгрөгийн хөрөнгөөр нэмэгдэж, Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газрын 2022 оны 695 дугаартай тогтоолоор акталсан 1,100.1 сая төгрөг, балансаас баланст шилжүүлсэн 60.2 сая төгрөг, бусад 1,236.4 сая төгрөгийн хөрөнгөөр буурсан байна.

3.4.6 Өр төлбөр

Нийт өр төлбөрийн дансны эцсийн үлдэгдэл 20,093.1 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 4,511.9 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 8. Нийт өр төлбөрийн үлдэгдэл

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	/сая төгрөгөөр/ Өсөлт (+), Бууралт (-)
Ажилчидтай холбогдсон өглөг	30.2	33.6	3.4

Нийгмийн даатгалын сангийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	5,104.8	2,148.4	(2,956.4)
Татаас, санхүүжилт, шилжүүлгийн өглөг	0.1	0.1	-
Хөрөнгө бэлтгэхтэй холбоотой өглөг	0.6	0.6	-
Байгууллагад төлөх өглөг	7,332.2	1,714.8	(5,617.4)
Урьдчилж орсон орлого	12,137.2	16,195.8	4,058.6
Дүн	24,605.0	20,093.1	(4,511.9)

Эх сурвалж: Нийгмийн даатгалын сангийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Богино хугацаат өр төлбөрийн үлдэгдэлд урьдчилж орсон орлого 80.6 хувийг, бараа үйлчилгээний зардлын өглөг 10.7 хувийг, байгууллагад төлөх өглөг 8.5 хувийг бусад өглөг 0.2 хувийг тус тус эзэлж байна.

Өр төлбөр дансны эцсийн үлдэгдэл өмнөх оны үлдэгдлээс 4,511.9 сая төгрөгөөр буурсан нь бараа үйлчилгээний зардлын өглөг 2,956.4 сая төгрөгөөр, байгууллагад төлөх өглөг 5,617.4 сая төгрөгөөр буурч, урьдчилж олсон орлого 4,058.6 сая төгрөгөөр өссөнөөс голлон нөлөөлсөн байна.

3.4.7 Засгийн газрын хувь оролцоо

Засгийн газрын хувь оролцоо дансны эцсийн үлдэгдэл 1,827,238.2 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 148,265.1 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 9. Засгийн газрын хувь оролцоо

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Засгийн газрын оруулсан капитал	12,216.1	12,216.1	-
Хуримтлагдсан үр дүн	1,958,867.8	1,810,602.7	(148,265.1)
Өмнөх үеийн үр дүн	1,732,285.8	1,957,195.7	224,910.0
Тайлант үеийн үр дүн	226,582.0	(146,593.0)	(373,175.1)
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	4,419.3	4,419.3	-
Дүн	1,975,503.3	1,827,238.2	(148,265.1)

Эх сурвалж: Нийгмийн даатгалын сангийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Засгийн газрын хувь оролцоо дансны үлдэгдэл өмнөх оны үлдэгдлээс буурсан нь тайлант онд хуримтлагдсан үр дүн 148,265.1 сая төгрөгөөр буурсан нь нөлөөлсөн байна.

3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

Төсвийн тухай хуулийн 54 дүгээр зүйлийн 54.5-д заасны дагуу төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсгийг ирүүлэхээр заасан. Тус ерөнхийлөн захирагчийн төсвийн гүйцэтгэлийн тайланд хамаарах тухайн жилийн төсвийн орлого, зарлагын болон нэмэлт төсвийн гүйцэтгэл, түүний танилцуулгыг хавсаргаж ирүүлсэн байна.

3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт

Төсвийн ерөнхийлөн захирагч нь 2022 оны төсвийн төслийг боловсруулахдаа нийт орлогыг 3,685,277.5 сая төгрөг, нийт зарлагыг 3,331,960.0 сая төгрөгөөр тооцон төлөвлөж, санхүү төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлсэн байна.

Нийгмийн даатгалын сангийн 2022 оны төсвийн тухай 2021 оны 11 дүгээр сарын 12-ны өдрийн хуулиар нийгмийн даатгалын шимтгэлийн орлогыг 2,379,466.3 сая төгрөг, улсын төсвөөс олгох санхүүгийн дэмжлэгийг 459,852.6 сая төгрөг, сангийн зарлагыг 2,750,964.7 сая төгрөгөөр тус тус баталсан бөгөөд дараах нөхцөл байдлын улмаас нийгмийн даатгалын сангийн төсөвт 2 удаа тодотгол хийсэн. Үүнд:

Нийгмийн даатгалын сангийн 2022 оны төсвийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай 2022 оны 01 дүгээр сарын 31-ний өдрийн хуулиар нийгмийн даатгалын шимтгэлийн орлогыг

Нийгмийн даатгалын сангийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

2,379,466.3 сая төгрөг, улсын төсвөөс олгох санхүүгийн дэмжлэгийг 310,100.0 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлэн 769,952.6 сая төгрөг болгож нийт 3,149,418.9 сая төгрөг, сангийн зарлагыг 610,100.0 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлэн 3,361,064.7 сая төгрөгөөр тус тус өөрчлөн баталсан. Энэхүү нэмэгдүүлсэн төсвийг Засгийн газрын 2022 оны "Тэтгэврийн хэмжээг нэмэгдүүлэх тухай" 63 дугаар тогтоолоор тэтгэврийн хэмжээг 15.0 хувиар нэмэгдүүлэхэд зарцуулсан бөгөөд энэ арга хэмжээний дүнд бүрэн тэтгэврийн доод хэмжээ 500.0 мянган төгрөг, хувь тэнцүүлсэн тэтгэврийн доод хэмжээ 400.0 мянган төгрөг, дундаж тэтгэвэр 555.6 мянган төгрөг болсон.

Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль, Нийгмийн даатгалын шимтгэлээ өөрөө хариуцан төлсөн зарим даатгуулагчийн шимтгэлийн 50.0 хувийг буцаан олгох тухай хууль батлагдсантай холбоотойгоор Нийгмийн даатгалын сангийн 2022 оны төсвийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай 2022 оны 4 дүгээр сарын 29-ний өдрийн хуулиар нийгмийн даатгалын шимтгэлийн орлогыг 2,379,971.8 сая төгрөг, улсын төсвөөс олгох санхүүгийн дэмжлэгийг 920,698.1 сая төгрөг, сангийн зарлагыг 3,511,746.3 сая төгрөгөөр тус тус өөрчлөн баталсан.

3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Нийгмийн даатгалын сангийн орлого бүрдүүлэлт

Нийгмийн даатгалын санд төвлөрүүлэх нийт орлогыг 3,225,750.0 сая төгрөгөөр баталснаас 3,512,525.2 сая төгрөг төвлөрч 108.9 хувийн биелэлттэй байна.

Хүснэгт 10. Нийгмийн даатгалын сангийн нийт орлого

Орлогын төрөл	2021 оны гүйцэтгэл	2022 оны /сая төгрөгөөр/			
		Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Хувь	Зөрүү
Тэтгэвэр	1,842,185.0	1,958,597.6	2,183,003.7	111.5	224,406.1
Тэтгэмж	140,479.6	199,962.5	230,885.1	115.5	30,922.7
ҮОМШӨ	125,623.5	179,143.1	202,199.6	112.9	23,056.4
Ажилгүйдэл	28,799.9	42,268.6	52,561.2	124.4	10,292.6
УТ-ийн дэмжлэг	593,852.6	844,678.2	842,775.7	99.8	(1,902.5)
ЭМДС-аас олгох шилжүүлэг	1,100.0	1,100.0	1,100.0	100.0	-
Нийт дүн	2,732,040.5	3,225,750.0	3,512,525.2	108.9	286,775.3

Тайлант онд тэтгэврийн даатгалын сангийн орлого төлөвлөгөөнөөс 224,406.1 сая төгрөгөөр давж 111.5 хувийн, тэтгэмжийн даатгалын сан 30,922.7 сая төгрөгөөр давж 115.5 хувийн, ҮОМШӨ-ний даатгалын сан 23,056.4 сая төгрөгөөр давж 112.9 хувийн, ажилгүйдлийн даатгалын сан 10,292.6 сая төгрөгөөр давж 124.4 хувийн гүйцэтгэлтэй байна.

Нийгмийн даатгалын сангийн орлого 228,775.3 сая төгрөгөөр давж биелсэн нь тайлант онд нийгмийн даатгалд 55.5 мянган ААНБ бүртгэгдэж, өмнөх оноос 2.7 мянган ААНБ-аар нэмэгдсэн, албан журмын болон сайн дурын даатгалд 1,269.4 мянган даатгуулагч хамрагдаж өмнөх оноос 7.8 хувиар өссөн нь нөлөөлжээ.

Нийгмийн даатгалын сангийн зарлага

Нийгмийн даатгалын сангийн нийт зарлага 3,435,626.3 сая төгрөгөөр батлагдсанаас 3,415,713.8 сая төгрөгийг зарцуулж, 99.4 хувийн гүйцэтгэлтэй байна.

Хүснэгт 10. Нийгмийн даатгалын сангийн нийт зарлага

Даатгалын сангийн төрөл	2021 оны гүйцэтгэл	2022 оны /сая төгрөгөөр/			
		Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Хувь	Зөрүү
Тэтгэвэр	2,281,770.2	3,055,181.6	3,031,288.5	99.2	(23,893.1)
Тэтгэмж	169,427.5	171,464.2	165,942.6	96.8	(5,521.6)
ҮОМШӨ	30,737.4	38,328.7	35,933.9	93.8	(2,394.8)
Ажилгүйдэл	57,011.4	63,727.6	78,685.3	123.5	14,957.7

Нийгмийн даатгалын сангийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Үйл ажиллагааны зардал	26,616.5	32,198.7	31,211.2	96.9	(987.5)
ДТШ-н 50 хувийн буцаалт	-	74,725.6	72,652.3	97.2	(2,073.3)
Урсгал зардлын дүн	2,565,563.0	3,435,626.3	3,415,713.8	99.4	(19,912.6)

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

Тайлант онд ажилгүйдлийн даатгалын сангийн зардал 14,957.7 сая төгрөгийн илүү гүйцэтгэлтэй гарсан нь ажилгүйдлийн тэтгэмж авагчдын тоо 30.5 мянга болж өмнөх оноос 4.4 мянган хүнээр нэмэгдэж зарцуулсан хөрөнгө өмнөх оны гүйцэтгэлээс 21,673.9 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Тэтгэврийн даатгалын сангийн зардал 99.2 хувь, тэтгэмжийн даатгалын сан 96.8 хувь, ҮОМШӨ-ний даатгалын сан 93.8 хувийн гүйцэтгэлтэй, даатгуулагчийн төлсөн шимтгэлийн 50.0 хувийн буцаалт 97.2 хувь, үйл ажиллагааны зардал 96.9 хувийн зарцуулалттай байна.

Нэг сая ба түүнээс доош төгрөгийн нийгмийн даатгалын шимтгэл ногдуулах сарын хөдөлмөрийн хөлс түүнтэй адилтгах орлогоос албан журмаар болон сайн дураар даатгуулсан даатгуулагчид өөрийнх нь 2022 оны 5 дугаар сараас 12 дугаар сард хариуцан төлсөн тэтгэврийн, тэтгэмжийн, ажилгүйдлийн, үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний даатгалын шимтгэлийн 50.0 хувийг сар бүр буцаан олгож, тайлант оны гүйцэтгэлээр давхардсан тоогоор нийт 2,087.746 иргэнд 72,652.3 сая төгрөгийн буцаан олголтыг шилжүүлсэн байна.

3.5.3 Тухайн жил худалдан авсан бараа, ажил, үйлчилгээний гүйцэтгэл

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2022 оны бараа, ажил, үйлчилгээний худалдан авах төлөвлөгөөнд 10 арга хэмжээнд 3,916.8 сая төгрөгийн худалдан авалтыг урсгал санхүүжилтээс баталсан. Худалдан авалтын төлөвлөгөөнд 3,814.4 сая төгрөгийн 4 төсөл, арга хэмжээг нээлттэй сонгон шалгаруулалт, 62.6 сая төгрөгийн 2 төсөл, арга хэмжээг харьцуулалтын аргаар, 39.8 сая төгрөгийн 4 төсөл, арга хэмжээг шууд гэрээ байгуулахаар төлөвлөжээ.

Гүйцэтгэлээр 3,291.2 сая төгрөгийн гэрээг нээлттэй сонгон шалгаруулалт, 56.5 сая төгрөгийн 2 гэрээг харьцуулалтын аргаар, 39.8 сая төгрөгийн 4 гэрээг шууд гэрээ байгуулан худалдан авсан байна. Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2022 оны бараа, ажил, үйлчилгээний худалдан авах тайлангаар 10 арга хэмжээнд 3,387.5 сая төгрөгийн худалдан авалтыг урсгал санхүүжилтээс гаргажээ.

3.5.4 Хөтөлбөр арга хэмжээний хүрэх үр дүн, хэрэгжилт

Монгол Улсын 2022 оны төсвийн тухай хуулийн хавсралтаар баталсан тус төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2022 онд хэрэгжүүлэх хөтөлбөр, хөтөлбөрийн хүрэх үр дүнгийн талаарх чанарын болон тоо хэмжээний үзүүлэлтэд 1 хөтөлбөрийн 3 арга хэмжээний зорилтот түвшнийг тусгажээ.

2022 оны жилийн эцсийн байдлаар нийгмийн даатгалд хамрагдсан ажил олгогчийн тооны өсөлт өмнөх жилээс 5.1 хувиар өсөж 55.5 мянгад хүрсэн байна. Нийгмийн даатгалд албан журмын болон сайн дурын дутгуулагчдын тоо өмнөх оноос 7.8 хувиар өсөж 1,269.4 мянгад хүрсэн байна. Нийгмийн даатгалын сангаас давхардсан тоогоор 746.7 мянган хүн тэтгэвэр, тэтгэмж, төлбөр авсан байна.

Хүснэгт 11. Хөтөлбөр, хөтөлбөрийн хүрэх үр дүнгийн талаарх чанарын болон тоо хэмжээний үзүүлэлт

27.2	Нийгмийн даатгал		Зорилтод	Үр дүн
	27.2.1	Нийгмийн даатгалд хамрагдсан ажил олгогчийн тооны өсөлт /өмнөх жилд харьцуулсан хувь/		
			5	5.1

Нийгмийн даатгалын сангийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

	27.2.2	Нийгмийн даатгалд даатгуулсан даатгуулагчийн тооны өсөлт /өмнөх жилд харьцуулсан хувь/	2.5	7.8
	27.2.3	Нийгмийн даатгалын үйлчилгээ авсан хүний тоо /давхардсан тоогоор мянган хүн/	730.6	746.7

Эх сурвалж: Нийгмийн даатгалын ерөнхий газар, Бодлого хэрэгжилт, судалгааны газар

3.5.5 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Тайлант онд төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж 89.2 сая төгрөг, Засаг даргын нөөц хөрөнгө болон дээд шатны төсвийн захирагчаас 308.1 сая төгрөг, төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого 2.9 сая төгрөг, нийт 400.2 сая төгрөгийн нэмэлт санхүүжилтийн орлого бүрдүүлжээ.

Үүнээс бараа, ажил үйлчилгээний зардалд 314.0 сая төгрөг, урсгал шилжүүлэгт 41.1 сая төгрөг, хөрөнгийн зардалд 66.2 сая төгрөг, нийт 421.3 сая төгрөгийг зарцуулсан байна.

Нэмэлт төсвийн тайланг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана” гэж заасны дагуу Нийгмийн даатгалын сангийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд аудит хийгдэх байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн буруу илэрхийлэл, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудиторын дүгнэлт, дүгнэлтийн үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

Аудитыг Санхүү-Нийцлийн аудитын газрын ахлах аудитор С.Бат-Эрдэнэ, аудитор А.Баясгалан нар гүйцэтгэж, чанарын хяналтыг аудитын менежер Ч.Болд, Аудитын нэгдсэн удирдлага, зохицуулалтын газрын захирал, тэргүүлэх аудитор Ц.Энхжавхлан, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын орлогчийн албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч, тэргүүлэх аудитор Ц.Наранчимэг нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Нийгмийн даатгалын сангийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Үндэсний аудитын газарт 2023 оны 4 дүгээр сарын 05-ны өдрийн 02/658 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320-д заасны дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр 2021 оны санхүүгийн үр дүнгийн нэгтгэсэн тайлангийн нийт зардлаар сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэл “дунд” гэж үнэллээ.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2021 оны санхүүгийн үр дүнгийн нэгтгэсэн тайлангийн нийт зардал 2,968,302.2 сая төгрөгөөс 1.0 хувиар буюу 29,683.0 сая төгрөгөөр тогтоосныг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбоотойгоор Нийгмийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн даргын эрхлэх асуудлын хүрээний 29 байгууллага санхүүгийн тайлангийн аудитаар Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэн ажиллаж, 7 байгууллагад дээрх хуулийн зарим заалтыг хэрэгжүүлээгүй зөрчилд 0.6 сая төгрөгийн 1 төлбөрийн акт, 11.7 сая төгрөгийн 4 албан шаардлага, 10.6 сая төгрөгийн 3 зөвлөмж хүргүүлсэн байна. Дэлгэрэнгүйг хавсралтаар оруулав.

4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайланд өгөх аудиторын дүгнэлтээс тусад нь салгах хэрэгтэй гэж заасан байна.

4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Нийгмийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн даргын эрхлэх асуудлын хүрээний 16 байгууллага 2022 оны жилийн эцсийн байдлаар шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудсанд байршуулах мэдээллийг Шилэн дансны тухай хуулийн 4 болон 6 дугаар зүйлд заасны дагуу байршуулаагүйгээс 3,802.4 сая төгрөгийн 8 албан шаардлага, 183.6 сая төгрөгийн 8 зөвлөмжийг хүргүүлсэн байна.

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим, сорил, үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь Шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцээгүй гэж дүгнэлээ.

4.4.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд

НДҮЗ-ийн даргын эрхлэх асуудлын хүрээний 13 байгууллагын захиргааны хууль бус шийдвэрийн улмаас ажлаас үндэслэлгүй халагдсан нь шүүхийн шийдвэрээр тогтоогдсон 27 ажилтанд ажилгүй байсан хугацааны цалин, НДШ-ийн 186.3 сая төгрөгийг нөхөн төлүүлэх шийдвэр гарснаас, төсвөөс 185.7 сая төгрөгийг төлж хохирлыг барагдуулсан байна. Төсвөөс төлсөн нийт төлбөрөөс 0.6 сая төгрөгийг буруу шийдвэр гаргасан албан тушаалтнаар төлүүлж, 185.0 сая төгрөгийг буруу шийдвэр гаргасан албан тушаалтан төлөөгүй, төсөвт хохирол учруулсан хэвээр байна.

Энэ нь Захиргааны ерөнхий хуулийн 103 дугаар зүйлийн 103.1 "Иргэн, хуулийн этгээдийн хохирлыг барагдуулсны улмаас өөрт учирсан хохирлыг захиргааны байгууллага Иргэний хуулийн 498.5-д заасны дагуу гэм буруутай этгээдээр буцааж төлүүлнэ, 103.2 "Энэ хуулийн 103.1-д заасан гэм буруутай этгээдээр хохирлыг төлүүлэх үүргийг тухайн захиргааны байгууллагын дээд шатны байгууллагын дотоод аудитын нэгж хариуцна", 104 дүгээр зүйлийн 104.1 "Захиргааны байгууллагын хууль ёсны үйл ажиллагаанаас иргэн, хуулийн этгээдийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхол зөрчигдсөний улмаас хохирол учирсан бол төрөөс нөхөх олговор олгож хохирлыг барагдуулна", Төрийн албаны тухай хуулийн 50.1 "Иргэнийг эсхүл улс төрийн албан хаагчаас бусад төрийн албан хаагчийг төрийн албанд хууль бусаар томилсон, чөлөөлсөн, түр чөлөөлсөн, халсныг төрийн албаны төв байгууллага, эсхүл шүүх тогтоосон бол төрд учруулсан хохирлыг уг шийдвэрийг гаргасан буруутай албан тушаалтнаар нөхөн төлүүлнэ" гэж заасантай тус тус нийцээгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төрд учруулсан хохирлыг уг шийдвэрийг гаргасан буруутай албан тушаалтнаар нөхөн төлүүлэх талаар дээд шатны байгууллагын дотоод аудитын нэгж зохион байгуулалтын арга хэмжээ авч ажиллах талаар албан шаардлага хүргүүлэв.

4.5 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Өмнөх оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн аудитаар тогтоосон албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт 71.4 хувьтай байна.

Хүснэгт 12. Албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт

Д.д	Үзүүлэлт	Өмнөх аудитаар		/сая төгрөгөөр/ Биелэлт		
		Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
1	Албан шаардлага	4	112,837.4	3	85,739.9	75.0
2	Зөвлөмж	3	3.5	2	3.5	66.7
Нийт дүн		7	112,840.9	5	85,743.4	71.4

Чингис хаан банк ХХК-тай 2021 онд байгуулсан "Төлбөр тооцооны үүрэг хэсэгчлэн гүйцэтгэх тухай" гэрээний үүргийг хангуулах, харилцахын үлдэгдлийг барагдуулж ажиллах талаар өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгсөн албан шаардлагыг бүрэн хэрэгжүүлээгүй байна. Дээрх мөнгөн хөрөнгөөс тайлант онд 4,443.6 сая төгрөгийг татан төвлөрүүлж, жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангаар 96,105.9 сая төгрөгийн төгрөгийн мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэлтэй байна.

Олон жилийн насжилттай, найдваргүй болох эрсдэлтэй 6,451.2 сая төгрөгийн авлагыг барагдуулаагүй, тооцоо нийлж баталгаажуулаагүй, хууль хяналтын байгууллагад шилжүүлэн шийдвэрлээгүй байна.

4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Капитал банкны эрх хүлээн авагчаас нийгмийн даатгалын өр төлбөрт үл хөдлөх хөрөнгө хүлээн авах тогтоолын хэрэгжилт, Нийгмийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн даргын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын нягтлан бодох бүртгэлд нэвтрүүлж буй санхүүгийн

Нийгмийн даатгалын сангийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн
аудитын тайлан

программ хүлээн авахтай холбоотой асуудлыг дараагийн аудитаар авч үзэх шаардлагатай
гэж үзлээ.

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийт 172,179.9 сая төгрөгийн зөрчил¹ илэрснээс, 172,179.9 сая төгрөгийн 6 албан шаардлага өгсөн.

Зөрчлийн дүн болох 172,179.9 сая төгрөг нь бидний тогтоосон материаллаг байдлын түвшин 29,689.0 сая төгрөгөөс хэтэрсэн тул Хязгаарлалттай дүгнэлт өглөө.

Харьяа байгууллагууд:

Нийгмийн даатгалын сангийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд харьяа 36 төсвийн байгууллагын санхүүгийн тайланг нэгтгэснээс 4 байгууллагыг түүвэрт хамруулж, 31 байгууллага "Өөрчлөлтгүй", 1 байгууллага "Хязгаарлалттай" санал дүгнэлт авсан байна.

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар нийт 285.0 сая төгрөгийн 22 санхүүгийн алдааг аудитын явцад залруулж, 6.6 сая төгрөгийн зөрчилд 12 төлбөрийн акт, 174,033.0 сая төгрөгийн зөрчилд 33 албан шаардлага, 595.8 сая төгрөгийн зөрчилд 39 зөвлөмж хүргүүлсэн байна.

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар үзсэн нийцлийн асуудлаар 3,998.3 сая төгрөгийн 14 албан шаардлага, 3,076.5 сая төгрөгийн 16 зөвлөмж хүргүүлсэн байна.

5.1 Албан шаардлага

1. Нийгмийн даатгалын төв сан нь Капитал банкнаас авах 73,999.9 сая төгрөгийн авлагаас тайлант онд 1,744.8 сая төгрөгийг мөнгөн хэлбэрээр, 2,905.2 сая төгрөгийн 32 нэр төрлийн үл хөдлөх хөрөнгийг хүлээн авч, данс бүртгэлд тусгаж, жилийн эцсийн санхүүгийн тайланд 69,350.0 сая төгрөгийн авлагын үлдэгдэлтэй байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8 "төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5 "дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ..." гэж заасантай тус тус нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Капитал банкнаас авах авлагыг үе шаттай барагдуулах, холбогдох төрийн байгууллагуудтай хамтарч ажиллах талаар албан шаардлага хүргүүлэв.

2. Монголбанкнаас тогтоосон банкны үйл ажиллагааны зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтийг хангаагүй Чингис хаан банканд байршиж буй НДС-ийн 96,105.9 сая төгрөгийн мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдлийг НДС-ийн төв санд буцаан төвлөрүүлээгүй, тус банкттай 2021 онд байгуулсан "Төлбөр тооцооны үүрэг хэсэгчлэн гүйцэтгэх тухай" гэрээний үүргийг бүрэн хангуулаагүй, мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэлд эрсдэл үүссэн хэвээр байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2.3 "өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд төсвийг үр ашигтай удирдах, гүйцэтгэлийг хангах", Нийгмийн даатгалын тухай хуулийн 27 дугаар зүйлийн 27.3.3 "нийгмийн даатгалын тухай хууль тогтоомжийн биелэлт болон нийгмийн даатгалын сангийн орлого, зарлагын байдалд хяналт тавих" гэж заасантай тус тус нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Чингис хаан банканд байршиж буй НДС-ийн мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдлийг НДС-ийн төв санд төвлөрүүлэх талаар албан шаардлага хүргүүлэв.

3. НДС-ийн төв сангийн санхүүгийн тайланд олон жилийн насжилттай, найдваргүй болох эрсдэлтэй иргэн, аж ахуй нэгж байгууллага, татан буугдсан банк, даатгалын компани болон Нийслэлийн өмчийн харилцааны газраас авах 6,451.2 сая төгрөгийн авлагыг барагдуулах талаар өмнөх онд өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлээгүй, авлага барагдаагүй байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8 "төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5 "дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ..." Нийгмийн даатгалын тухай хуулийн

24 дүгээр зүйлийн 2-т "нийгмийн даатгалын санг бүрдүүлж, орлого, зарлагын гүйцэтгэлийг хангах" гэж заасантай тус тус нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Олон жилийн насжилттай, найдваргүй болох эрсдэлтэй иргэн, аж ахуй нэгж байгууллагаас авах авлагыг хуулийн байгууллагад хандан үе шаттай барагдуулах талаар албан шаардлага хүргүүлэв.

4. Капитал банкны эрх хүлээн авагчаас шилжүүлэн авсан Чингэлтэй дүүргийн 3-р хорооны Энхтайвны өргөн чөлөөний гудамжинд байрлах "Энхтайван найрамдлын ордон"-г 2021 онд "М" ХХК-тай гэрээ байгуулж түрээсэлсэн боловч, гэрээний үүргийг хангуулаагүйгээс жилийн эцсийн санхүүгийн тайланд 87.9 сая төгрөгийн авлагын үлдэгдэлтэй, тооцоо нийлж баталгаажуулаагүй байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8 "төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5 "дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ..." Түрээсийн гэрээний 4 дүгээр зүйл "Төлбөр тооцоо, барьцаа" 4.2-т заасан гэрээний үүргийг биелэлтийг хангуулаагүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Түрээсийн авлагын үлдэгдлийг тооцоо нийлж баталгаажуулах, барагдуулах талаар албан шаардлага хүргүүлэв.

5. НДҮЗ-ийн даргын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар 285.0 сая төгрөгийн 22 алдааг залруулж, 6.6 сая төгрөгийн зөрчилд 12 төлбөрийн акт тогтоож, 2,038.1 сая төгрөгийн зөрчилд 29 албан шаардлага хүргүүлж, 595.8 сая төгрөгийн зөрчилд 39 зөвлөмж өгсөн байна. Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн асуудлаар 3,813.3 сая төгрөгийн зөрчилд 12 албан шаардлага, 3,076.5 сая төгрөгийн зөрчилд 16 зөвлөмж өгсөн байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2.5 "өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээний агентлаг, төсвийн байгууллагын хэвийн үйл ажиллагааг хангах"; 16.5.6 "дотоод аудитын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх" гэж заасантай тус тус нийцээгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын санхүү, төсвийн үйл ажиллагаанд илэрсэн алдаа, зөрчилд дүн шинжилгээ хийж, дотоод хяналтын үйл ажиллагаа, хариуцлагыг сайжруулах, аудитын зөвлөмжийн дагуу төлөвлөгөө, удирдамж гаргаж, үе шаттай хэрэгжүүлэх, хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллах, талаар албан шаардлага хүргүүлэв.

Дээрх албан шаардлагуудын биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2023 оны 9 дүгээр сарын 01-ний өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.